

GLIPTOTEKA HAZU

velika zbirka djela hrv. kipara i medaljera XIX. i XX. st., po kojoj je Gliptoteka jedini muzej skulpture u Hrvatskoj. Smještena je u kompleksu zgrada nekadašnje tvornice koža.

LIT.: Gliptoteka (vodić), Zagreb 1987.

L. D.

GLOGOVICA, selo S od Slavonskoga Broda. Na groblju gotička crkva Sv. Stjepana s tragovima zidnih slika; podignuli su je Berislavići na posjedu Glogovi. Barokizirana 1749 (godina nad baroknim portalom, pred kojim je trijem; oltar kasnobarokni). U crkvi je nadgrobna ploča s likom nepoznate žene i ploča Vida Došena, pjesnika *Aždaje sedmoglave*.

LIT.: V. Radauš, SSS, str. 166–168. — D. Vukičević-Samaržija, Sakralna gotička arhitektura u Slavoniji, Zagreb 1986.

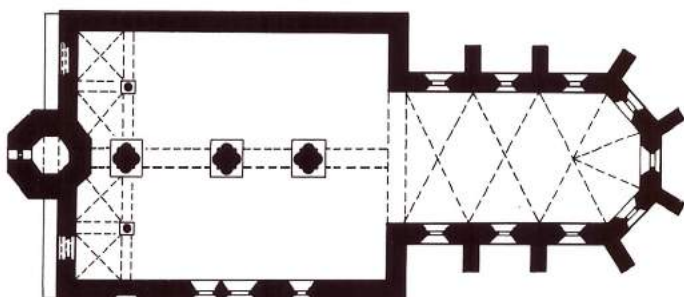
A. Ht.

GLOGOVNICA, selo S od Križevaca. Posjed Glogovnicu dobivaju templari između 1170. i 1175, potom i regularni kanonici Sv. Groba jeruzalemskoga između 1197. i 1203. Glogovnički samostan i crkvu Sv. Marije spominje jedno papino pismo iz 1230. Nestankom regularnih kanonika crkvom 1492–99. upravlja zagrebački biskup Osvald Tuz. Velika crkva je smještena na uzvišici okruženoj jarkom, a sastoji se od dvije lađe, podijeljene s tri jaka stupa, nedefiniranih stilskih obilježja (pripisuje joj se romanička, gotička — nedovršena dvobrodna crkva, a od nekih i renesansna koncepcija) te križno presvođena gotičkoga svetišta. Od nekadašnje romaničke crkve očuvana su četiri svetačka kipa (po jedan, kao spolij, uzidani u brodu crkve, na vanjskom zidu zvonika, na župnoj kući i na jednoj seoskoj zgradi). Crkva je nakon tur. i vlaških pustošenja dodijeljena isusovcima (1611–73) koji su je obnovili. U crkvi se nalaze četiri oltara iz XVII. i XVIII. st. i zidana propovjedaonica iz druge pol. XVII. st. Zvonik nad pročeljem podignut je u drugoj pol. XIX. st. Od utvrđenoga samostana uz crkvu jedva se zamjećuju u zemlji tragovi uz rub uzvisine. — Nakon ukidanja templara (1312) njihov posjed preuzimaju ivanovci koje u Glogovnici dokumenti spominju posljednji put 1361. U popisu župa 1334. navedena je župna crkva Sv. Jurja u Glogovnici.

LIT.: A. Horvat, Prilozi povijesno-umjetničkim problemima u nekoj templarskoj Glogovnici kraj Križevaca, Peristil, 1961. — L. Dobronić, Posjedi i sjedišta templara, ivanovaca i sepulkralaca u Hrvatskoj, Rad JAZU, 1984, 406. — UTH-Križevci.

R.

GLOGOVNICA, tloct crkve Sv. Marije

GLUMAC, Branislav, književnik (Smederevo, 10. VI. 1938). Završio studij na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. Pjesnik i prozni pisac. Piše kritike i prikaze o umjetnosti u listovima i časopisima (»Vjesnik«, »Arena«, »Studio«, »Republika«). Sa slikarom Z. Šimunovićem objavio mapu *45 ljubavnih pjesama i 12 grafičkih listova*. Autor predgovora u katalozima (I. Šiško, Lj. Stahov, M. Kern). Lik. djela iz vlastite zbirke poklonio muzeju u Virovitici, gdje su izložena od 1983.

LIT.: D. Romaj, Značaj likovne zbirke slika i skulptura, donacije Branislava Glumca za Zavičajni muzej u Virovitici, Peristil, 1988–89, 31–32.

Ž. Sa.

GLUMAC, Sergije, slikar i grafičar (Užgorod, Ukrajina, 12. I. 1903 — Zagreb, 23. XII. 1964). Studirao je arhitekturu u Berlinu i slikarstvo na Umetničkoj školi u Beogradu (Lj. Ivanović). Pohađao je Akademiju u Zagrebu 1923–27 (F. Kovačević, J. Kljaković, T. Krizman), usavršavao se 1925–26. u ateljeu A. Lhôtea u Parizu. Slušao je predavanja iz povijesti umjetnosti na Sorbonni. Slikao je i crtao socijalne motive, brodove, tvorničke radionice i strojeve (*Radnici*, 1928). Kompoziciju gradi na čvrstom obliku i konstruktivnome razlaganju prostora, te na intenzivnim kontrastima svjetlosti. Radio je bakropise, litografije, drvoreze, linoreze, paste i crteže. Izdao je grafičke mape *Metro* (1928), *Pariz* (1929), *Beton* (1930), *Dubrovnik* (1941) i *Rade Končar* (1956). Bio je scenograf HNK u Zagrebu 1930–37. Samostalno je izlagao u Zagrebu (1931, 1958) i Beogradu (1956). Bavio se grafičkim oblikovanjem.

LIT.: V. Maleković, Kubizam i hrvatsko slikarstvo (katalog), Zagreb 1981. — M. Susovski, Sergije Glumac (katalog), Zagreb 1991.

R.

GLUNČEVIĆ, Kristofor Marinov, zlatar i kalupar (XVII. st.). Već 1609. ima zlatarsku radionicu u Dubrovniku, a 1618. imenovan je kaluparom u kovnici. God. 1625. dopušteno mu je da reže kalupe za kovnicu u Kotoru, uz uvjet da budu što različitiji od dubrovačkih. Za kovnicu u Kotoru izradio je vrlo lijep novac, a za dubrovačku kvalitetne dinare, poludinare, dinariće, mince i artluke.

LIT.: N. Bezić-Božanić, Majstori Dalmacije, I, Split 1978.

I. Le.

GLUNČIĆ, Antun, arhitekt (Pisarovina, 8. IX. 1931 — Zagreb, 17. IX. 1985). Diplomirao na Arhitektonskome fakultetu u Zagrebu 1960. Djeluje kao projektant, urbanist i konzervator. Izrađuje prijedloge za rekonstrukciju blokova pov. cjeline Donjega grada u Zagrebu (juž. dio Trga bana Josipa Jelačića, Arheološki muzej, Ilica 7 i 30), urbanističke projekte (produljenje Babonićeve ul., studija Trga D. Iblara, asanacija Vlaške ul. i Kvaternikova trga), prostorne planove (Bujština, Plovanija). Sudjeluje na natječajima za kazalište u Novome Sadu (1961, s V. Potočnjakom, II. nagrada), robnu kuću u Sarajevu (1961, I. nagrada) i Radio-televiziju u Zagrebu (1962, s B. Magašem).

LIT.: T. Premrl, Graditelj širokog interesa. Ante Glunčić (1931–1985), Vjesnik, 1. IX. 1985.

T. Pl.

GNAMB, Anton, arhitekt (? 1745 — Rijeka, 1806). U Rijeku dolazi 1773. Od 1777. kao glavni inženjer najutjecajnija je osoba pri izgradnji novoga dijela grada (*Civitas nova*). Izradio prvi plan razvitka Rijeke, projektirao staru Guvernerovu palaču, kuću Vuković i brojne nove gradnje. Sudjelovao u obnovi kaštela u Kraljevici i crkava u S. Primorju. Njegove građevine nose oznake baroknoga klasicizma.

LIT.: R. Matejčić, Kako čitati grad (Kronološki podaci), Rijeka 1990.

Ra. Mat.

GNIRS, Anton, austr. arheolog, povjesničar umjetnosti i konzervator (Žatec, Češka, 18. I. 1873 — Loket, Češka, 10. XII. 1933). Studirao na Sveučilištu u Pragu. Od 1899. profesor u pomorskoj školi u Puli; 1901. postaje kustos antičke zbirke u Puli, od 1902. prvi konzervator Centralne komisije za spomenike za okruge Pulu, Pazin i Rovinj; od 1912. pokrajinski konzervator za Istru, a 1915–18. i za Kranjsku (zamjenjivao F. Stelēa). Istraživao je prapov., antičke i srednjovj. spomenike u Istri. Njegova iskapanja razjasnila su probleme povijesti gradnje samostanske crkve u Stični.

BIBL.: La basilica ed il reliquiario d'avorio di Samagher presso Pola, Atti e memorie SIASP, 1908, 24; L'antico teatro di Pola, ibid.; Baudenkmale aus der Zeit der oströmischen Herrschaft auf der Insel Brioni Grande, Jahrbuch für Altertumskunde, 1911, 5; Frühe christliche Kultanlagen in südlichen Istrien, Jahrbuch CC, 1911; Grundrissformen istrischer Kirchen aus dem Mittelalter, ibid., 1914; Beispiele der antiken Wasserversorgung aus dem istrischen Karstlande, Bulićev zbornik, Zagreb 1924; Istria praeromana, Karlsbad 1925; Alte und neue Kirchhenglocken, Wien 1917. i Karlsbad 1925.

LIT.: F. Stelē, Dr. Anton Gnirs, ZUZ (Ljubljana), 1932–33.

Iv. Mat.

GOČAN, nekadašnje naselje u J Istri, na desnoj obali Raše. Na mjestu prapov. gradine eliptična oblika s ostacima kiklopskih zidina bilo je izgrađeno srednjovj. slavensko naselje. Nekad je bilo utvrđeno zidinama s